

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ
Ἐ Ἐ   ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΟΣ
(Προσφυγή υπ' αριθ. 58040/09)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
10 Ιανουαρίου 2012

*Η παρούσα απόφαση είναι οριστική, αλλά μπορεί να υποστεί
αναθεωρήσεις στη φάση της εκδοτικής επιμέλειας.*

Στην υπόθεση   ΕΛΛ   Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), αφού συνεδρίασε σε Επιτροπή αποτελούμενη από τους:

Ελίζαμπεθ Στάινερ, *Πρόεδρο*,

Χανλάρ Χατζίγιεφ,

Τζούλια Λαφράνκ, *Δικαστές*,

και τον Αντρέ Γουάμπαχ, *Βοηθό Γραμματέα του Τμήματος*,

Αφού συσκέφθηκε κεκλεισμένων των θυρών στις 6 Δεκεμβρίου 2011,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε την τελευταία ως άνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση αποτελεί απόρροια της προσφυγής υπ' αριθ. 58040/09 κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, η οποία κατατέθηκε στο Δικαστήριο σύμφωνα με το άρθρο 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση») στις 13 Οκτωβρίου 2009 από τον έλληνα υπήκοο ΕΛΛ (« ο προσφεύγων »).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από το δικηγόρο Αθηνών κ. Κ. Μυλωνόπουλο. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους αντιπροσώπους του Πληρεξουσίου της, κ. Ι. Μπακόπουλο και κα. Γ. Κοττά, Δικαστικούς Αντιπροσώπους του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 2 Σεπτεμβρίου 2010 ο Πρόεδρος του Πρώτου Τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση. Σύμφωνα με το Πρωτόκολλο 14, η προσφυγή ανατέθηκε σε Επιτροπή τριών Δικαστών.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

4. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1952 και είναι κάτοικος Αθηνών.
5. Στις 4 Μαρτίου 1999 το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών κατέθεσε στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αθηνών μήνυση *in rem* για απάτη, πλαστογραφία και υπεξαίρεση περιουσίας.
6. Στις 5 Ιουλίου 2004 ασκήθηκε ποινική δίωξη κατά του προσφεύγοντος για τα προαναφερθέντα αδικήματα.
7. Με το κλητήριο θέσπισμα υπ' αριθ. 2284/2005 του Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών, ο προσφεύγων και άλλοι 17 κατηγορούμενοι παραπέμφθηκαν σε δίκη. Δικάσιμος ορίστηκε για τις 21 Νοεμβρίου 2005.
8. Κατά την περίοδο από τις 21 Νοεμβρίου 2005 έως τις 6 Ιουνίου 2007, όταν ολοκληρώθηκε η διαδικασία σε πρώτο βαθμό, το Τριμελές Εφετείο Κακουρημάτων Αθηνών διεξήγαγε 209 συνεδριάσεις. Στη διάρκεια της περιόδου αυτής εξετάστηκαν 94 μάρτυρες και αναγνώστηκαν πάνω από 1.100 έγγραφα.
9. Στις 6 Ιουνίου 2007, με την υπ' αριθ. 2444/2007 απόφασή του, το Τριμελές Εφετείο Κακουρημάτων Αθηνών έκρινε τον προσφεύγοντα ένοχο και τον καταδίκασε σε κάθειρξη 16 ετών.
10. Ο προσφεύγων κατέθεσε έφεση αυθημερόν στο Πενταμελές Εφετείο Κακουρημάτων Αθηνών, αμφισβητώντας τις κρίσεις του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου και την εκ μέρους του αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων.
11. Στις 4 Νοεμβρίου 2009 καθαρογράφηκε η απόφαση υπ' αριθ. 2444/2007 και από την ημερομηνία αυτή αντίγραφα της απόφασης και των πρακτικών της ήταν διαθέσιμα στους διαδίκους.

12. Η εκδίκαση της έφεσης, για την οποία αρχικά ορίστηκε δικάσιμος στις 19 Νοεμβρίου 2010, αναβλήθηκε στη συνέχεια για τις 21 Φεβρουαρίου 2011, καθώς δύο από τους συγκατηγορούμενους του προσφεύγοντος εισήχθησαν σε δημόσιο νοσοκομείο για θεραπεία.

13. Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, αυτή τη στιγμή η υπόθεση εκκρεμεί.

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I. ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΠΑΡ. 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

14. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι η διάρκεια της διαδικασίας είναι ασυμβίβαστη με την απαίτηση για εκδίκαση της υπόθεσης σε εύλογο χρόνο. Επικαλείται το άρθρο 6 παρ. 1 της Σύμβασης, το οποίο προβλέπει τα εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικάως, δημοσία και εντός λογικής προθεσμίας υπό ανεξαρτήτου και αμερολήπτου δικαστηρίου, νομίμως λειτουργούντος, το οποίον θα αποφασίση, είτε επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως, είτε επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως».

15. Η Κυβέρνηση αμφισβητεί αυτό τον ισχυρισμό.

16. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη αρχίζει στις 5 Ιουλίου 2004, όταν ασκήθηκε ποινική δίωξη κατά του προσφεύγοντος, και δεν έχει λήξει ακόμα, καθώς σύμφωνα με τη δικογραφία η υπόθεση εκκρεμεί ενώπιον του Πενταμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών. Ως εκ τούτου, η διάρκεια της διαδικασίας μέχρι σήμερα υπερβαίνει επτά έτη και τέσσερις μήνες για δύο βαθμούς δικαιοδοσίας.

A. Επί του παραδεκτού

17. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι το παράπονο αυτό δεν είναι προφανώς αβάσιμο κατά την έννοια του άρθρου 35 παρ. 3 της Σύμβασης. Επίσης, σημειώνει ότι δεν είναι απαράδεκτο για άλλους λόγους. Ως εκ τούτου, πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτό.

B. Επί της ουσίας

18. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι ο εύλογος χρόνος της διαδικασίας πρέπει να αξιολογείται ενόψει των περιστάσεων της υπόθεσης και με βάση τα ακόλουθα κριτήρια: την πολυπλοκότητα της υπόθεσης και τη συμπεριφορά του προσφεύγοντος και των αρμόδιων αρχών (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Pélissier και Sassi κατά Γαλλίας* [GC], No. 25444/94, παρ. 67, ECHR 1999-II).

19. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η υπόθεση εκκρεμεί και ότι μέχρι σήμερα η διάρκεια της διαδικασίας έχει υπερβεί επτά έτη και τέσσερις μήνες για δύο βαθμούς δικαιοδοσίας. Αναγνωρίζει επίσης ότι η υπόθεση είναι πολύπλοκη, καθώς περιλαμβάνει κατηγορίες εναντίον 18 ατόμων, εξέταση πλήθους μαρτύρων και μελέτη μεγάλου όγκου εγγράφων.

20. Ωστόσο, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι δεν υπάρχει καμία ένδειξη ότι ο προσφεύγων ζήτησε αδικαιολόγητες αναβολές ή ότι η συμπεριφορά του συνέβαλε με οποιονδήποτε τρόπο στην παρατεταμένη διάρκεια της διαδικασίας. Επιπλέον, δεν μπορεί να του αποδοθεί η αναβολή που ζήτησαν δύο συγκατηγορούμενοί του στην κατ' έφεση διαδικασία.

21. Επίσης, το Δικαστήριο κρίνει ότι μια σειρά καθυστερήσεων στη διαδικασία ενώπιον του Πενταμελούς Εφετείου Κακουργημάτων – οπού η υπόθεση εκκρεμεί επί τέσσερα και πλέον έτη – οφείλονται τουλάχιστον εν μέρει στις αρχές. Ειδικότερα, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, ενώ ο προσφεύγων κατέθεσε την έφεσή του την

ίδια ημέρα με τη δημοσίευση της πρωτόδικης απόφασης, η απόφαση καθαρογράφηκε και ο προσφεύγων έλαβε αντίγραφο της μετά από δύο έτη και πέντε μήνες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να καθυστερήσει ο ορισμός δικασίμου στην κατ' έφεση διαδικασία. Επιπλέον, όπως προκύπτει από τη δικογραφία, η υπόθεση εκκρεμεί και δεν υπάρχει καμία ένδειξη αν εκδικάστηκε. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι ο χειρισμός της υπόθεσης από τα εθνικά δικαστήρια δεν διευκόλυνε την έγκαιρη ολοκλήρωσή της. Κατά την άποψη του Δικαστηρίου, η διάρκεια της διαδικασίας οφείλεται στο γεγονός ότι τα εθνικά δικαστήρια δεν χειρίστηκαν την υπόθεση με τη δέουσα επιμέλεια (βλ. *Gümiyten κατά Τουρκίας*, No. 47116/99, παρ. 24-26, 30 Νοεμβρίου 2004).

22. Ενόψει των ανωτέρω, έχοντας υπόψη τη σχετική νομολογία του, τη συνολική διάρκεια της διαδικασίας και τις καθυστερήσεις που οφείλονται στις αρχές, το Δικαστήριο κρίνει ότι στην παρούσα υπόθεση η διάρκεια της διαδικασίας δεν ικανοποιεί τις απαιτήσεις για εκδίκαση σε «εύλογο χρόνο».

Ως εκ τούτου, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1.

II. ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

23. Ο προσφεύγων παραπονείται για το γεγονός ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει δικαστήριο στο οποίο μπορεί να κατατεθεί παράπονο σχετικά με την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας. Επικαλείται το άρθρο 13 της Σύμβασης, σύμφωνα με το οποίο:

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίαί παρεβιάσθησαν έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και

αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη ασκήσει των δημοσίων καθηκόντων των».

24. Η Κυβέρνηση αμφισβήτησε αυτό τον ισχυρισμό.

25. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι το παράπονο αυτό συνδέεται με εκείνο που εξετάστηκε παραπάνω και, ως εκ τούτου, πρέπει να κηρυχθεί και αυτό παραδεκτό.

26. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι το άρθρο 13 εγγυάται την ύπαρξη ενός αποτελεσματικού ένδικου μέσου ενώπιον εθνικής αρχής για την προβολή του ισχυρισμού περί υπέρβασης του κατά το άρθρο 6 παρ. 1 της Σύμβασης εύλογου χρόνου της διαδικασίας (βλ. *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], No. 30210/96, παρ. 156, ECHR 2000-XI). Σημειώνει ότι οι ενστάσεις και τα επιχειρήματα της Κυβέρνησης έχουν χρησιμοποιηθεί αλυσιτελώς σε παλαιότερες υποθέσεις (βλ. *Κόντη-Αρβανίτη κατά Ελλάδος*, No. 53401/99, παρ. 29-30, 10 Απριλίου 2003, και *Τσουκαλάς κατά Ελλάδος*, No. 12286/08, παρ. 37-43, 22 Ιουλίου 2010) και δεν βλέπει κανένα λόγο να καταλήξει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην κρινόμενη υπόθεση.

27. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο θεωρεί ότι στην παρούσα υπόθεση υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω της έλλειψης στην εθνική έννομη τάξη ενός ένδικου μέσου με το οποίο ο προσφεύγων θα μπορούσε να επιτύχει την έκδοση απόφασης που θα προστάτευε το δικαίωμά του για εκδίκαση της υπόθεσής του σε εύλογο χρόνο, όπως προβλέπεται στο άρθρο 6 παρ. 1 της Σύμβασης.

III. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

28. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση».

A. Αποζημίωση

29. Ο προσφεύγων, χωρίς να εξειδικεύει την απαίτησή του, υποστηρίζει ότι υπέστη υλική βλάβη επειδή, λόγω της στέρησης της άσκησης των ακαδημαϊκών του καθηκόντων, υπέστη απώλεια πόρων και εσόδων από ερευνητικές δραστηριότητες. Επιπλέον, ζητά 200.000 ευρώ ως αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης. Ισχυρίζεται ότι, λόγω της παρατεταμένης διάρκειας της διαδικασίας, επηρεάστηκαν οι επαγγελματικές του δραστηριότητες και η καθυστέρηση είχε αρνητικές επιπτώσεις και στην προσωπική και κοινωνική του ζωή. Επίσης, υποστηρίζει ότι, καθ' όλη τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας, η υπόθεση προσέκλυσε το ενδιαφέρον του τύπου.

30. Η Κυβέρνηση αμφισβητεί τις απαιτήσεις του προσφεύγοντος για αποζημίωση λόγω υλικής βλάβης. Τονίζει ότι η απαίτηση του προσφεύγοντος είναι αβάσιμη, καθώς δεν περιλαμβάνει κάποιο συγκεκριμένο ποσό και οι ισχυρισμοί του δεν συνδέονται με τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Επιπλέον, όσον αφορά την απαίτηση του προσφεύγοντος για αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης, η Κυβέρνηση θεωρεί το αιτούμενο ποσό υπερβολικό και υποστηρίζει ότι η διαπίστωση παραβίασης θα αποτελεί επαρκή δίκαιη ικανοποίηση.

31. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι ο προσφεύγων δεν εξειδικεύει την απαίτησή του για αποζημίωση λόγω υλικής βλάβης. Ως εκ τούτου, δεν υφίσταται βάση για να του επιδικαστεί σχετικό ποσό.

Αφετέρου, κατά δίκαιη κρίση και λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης, το Δικαστήριο του επιδικάζει 5.000 ευρώ ως αποζημίωση για την ηθική βλάβη που υπέστη λόγω της διάρκειας της διαδικασίας, συν τους φόρους με τους οποίους μπορεί να επιβαρυνθεί το ποσό αυτό.

B. Δικαστικά έξοδα

32. Ο προσφεύγων επίσης ισχυρίζεται ότι πρέπει να του επιδικαστεί κάποιο ποσό για τα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου. Όμως, δεν εξειδικεύει την απαίτησή του και δεν προσκομίζει κανένα παραστατικό προς υποστήριξή της.

33. Η Κυβέρνηση θεωρεί την απαίτηση του προσφεύγοντος αβάσιμη και, ως εκ τούτου, απορριπτέα.

34. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, δικαστικά έξοδα επιδικάζονται στον προσφεύγοντα βάσει του άρθρου 41 μόνο στο βαθμό που αποδεικνύεται ότι ήταν πραγματικά, αναγκαία και εύλογα (βλ. *Ιατρίδης κατά Ελλάδος* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], No. 31107/96, παρ. 54, ECHR 2000-XI). Επιπλέον, δικαστικά έξοδα επιδικάζονται μόνο στο βαθμό που αφορούν τη διαπιστωθείσα παραβίαση (βλ. *Beyeler κατά Ιταλίας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], No. 33202/96, παρ. 27, 28 Μαΐου 2002).

35. Στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων δεν εξειδικεύει τις απαιτήσεις του για δικαστικά έξοδα και δεν προσκομίζει παραστατικά βάσει των οποίων θα μπορούσε το Δικαστήριο να υπολογίσει με ακρίβεια τα πραγματικά έξοδα του προσφεύγοντος στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον των εθνικών

δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, καθώς και να εξετάσει αν πράγματι αφορούν τη διαπιστωθείσα παραβίαση.

36. Έχοντας υπόψη τα προαναφερθέντα κριτήρια, το Δικαστήριο θεωρεί εύλογο να απορρίψει τις σχετικές απαιτήσεις του προσφεύγοντος.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

37. Το Δικαστήριο ορίζει ότι οι τόκοι υπερημερίας θα υπολογίζονται με βάση το επιτόκιο της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας συν τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΩΤΕΡΩ ΛΟΓΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή.
2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Σύμβασης.
3. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης.
4. *Αποφασίζει*:
  - (α) ότι το καθ' ου Κράτος οφείλει να πληρώσει στον προσφεύγοντα εντός τριών μηνών το ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ ως δίκαιη ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, συν τους φόρους με τους οποίους μπορεί να επιβαρυνθεί το ποσό αυτό,
  - (β) ότι από τη λήξη της προαναφερθείσας τρίμηνης προθεσμίας και μέχρι την εξόφληση, θα πληρώνεται απλός τόκος επί του ανωτέρω ποσού ο οποίος θα υπολογίζεται με βάση το επιτόκιο της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας συν τρεις εκατοστιαίες μονάδες.
5. *Απορρίπτει* τα υπόλοιπα αιτήματα του προσφεύγοντος για δίκαιη ικανοποίηση.

Έγινε στα Αγγλικά και κοινοποιήθηκε γραπτώς στις 10 Ιανουαρίου 2012 σύμφωνα με τον Κανόνα 77 παρ. 2 και 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

Αντρέ Γουάμπαχ

ΒΟΗΘΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

(υπογραφή)

Ελίζαμπεθ Στάινερ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

(υπογραφή)

Ακριβής μετάφραση από τα Αγγλικά του συνημμένου εγγράφου
Αθήνα, 30 Ιανουαρίου 2012

Ο μεταφραστής του Υπουργείου Εξωτερικών

Βασίλειος Δ. Μπελεκούκας